

Bijlage behorende bij Eilandsverordening vaststelling diverse ontwerp-landsverordeningen land Curaçao (A.B. 2010 no. 87)

LANDSVERORDENING houdende regels
ter bescherming van de integriteit
van het ministersambt (Landsverordening
integriteitsbescherming ministers).

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao

In overweging genomen hebbende:

dat het, ter bescherming van de integriteit van het ministersambt, wenselijk is een meldplicht in te voeren ter zake van het verwerven van mogelijke voor het ambt van minister onverenigbare belangen en functies, alsmede regels vast te stellen ter voorkoming van ongerechtvaardigde bevoordelingen;

: Gelet op artikel III van de Rijkswet wijziging Statuut in verband met de opheffing van de Nederlandse Antillen

Hoofdstuk I Begripsbepaling

Artikel 1

In deze landsverordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

a. gezinsleden	:	echtgenote of partner, alsmede kinderen, pleeg-, stief- en adoptiekinderen van de minister die tot zijn gezinsverband behoren;
b. griffier	:	de griffier van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Curaçao, Aruba, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba of een door hem aangewezen persoon.
c. nevenfunctie	:	elke functie, betaald of onbetaald, die naast het ambt van minister wordt uitgeoefend;
d. nevenwerkzaamheid	:	een werkzaamheid naast het ambt van minister, welke niet als beroep is aan te merken;

- e.partner : degene met wie de minister gedurende tenminste één jaar onafgebroken een gezamenlijke huishouding voert;
- f.vermogensbestanddelen : onroerende zaken, roerende zaken, op geld waardeerbare rechten alsmede vorderingen en schulden;
- g. roerende zaken : zaken die niet onder de categorie onroerende zaken, op geld waardeerbare rechten, vorderingen en schulden vallen;
- h. zakelijke belangen : alle rechten - direct of indirect - die iemand heeft op opbrengsten uit ondernemingen;

Hoofdstuk 2 Schriftelijke verklaringen en kennisgevingen

§ 1 Verplichting tot indiening van schriftelijke verklaringen en kennisgevingen

Artikel 2

1. De minister legt tijdens zijn ambtsperiode zijn voornemen of dat van zijn echtgenoot of partner tot het verwerven van zakelijke belangen en overige vermogensbestanddelen, alsmede het aanvaarden van nevenfuncties en nevenwerkzaamheden door middel van een schriftelijke verklaring voor aan de minister-president. De datum van ontvangst wordt onverwijld aangetekend op de in de vorige volzin bedoelde verklaring. Het model van de schriftelijke verklaring wordt vastgesteld bij ministeriële beschikking met algemene werking.
2. De minister dient binnen dertig dagen nadat hij of zijn echtgenoot of partner nieuwe zakelijke belangen en overige vermogensbestanddelen heeft verworven of nevenfuncties en nevenwerkzaamheden heeft aanvaard, bij de minister-president een schriftelijke verklaring in. Het bepaalde in de tweede volzin van het eerste lid is van overeenkomstige toepassing.
3. De minister is gehouden de in het eerste en tweede lid bedoelde schriftelijke verklaring, duidelijk, stellig en zonder voorbehoud in te vullen en te ondertekenen. Hij staat in voor de getrouwheid van het gestelde in de verklaring ten aanzien van zijn gezinsleden voor zover hij daarvan op de hoogte was of behoorde te zijn.
4. De gezinsleden van de minister zijn desverlangd gehouden de inlichtingen aan hem te verstrekken die hij redelijkerwijs nodig heeft voor het invullen van de schriftelijke verklaring.
5. Op belangen die ontstaan door erfrecht, giften en andere inkomstenbronnen is het eerste en tweede lid van overeenkomstige toepassing.
6. De verplichting tot het indienen van de eerste en tweede lid bedoelde schriftelijke verklaring geldt mede voor het voornemen tot verwerven onderscheidenlijk het verwerven van zakelijke belangen, nevenfuncties, nevenwerkzaamheden door de overige gezinsleden, indien kennisneming daarvan van belang is met het oog op een goede vervulling van het ministersambt.
7. Wanneer de minister tevens minister-president is, wordt voor de toepassing te zijner aanzien van dit artikel telkens de Raad van Advies gelezen in plaats van minister-president.

Artikel 3

1. De minister-president beslist, gehoord de minister, welke zakelijke belangen en overige bestanddelen, alsmede nevenfuncties en nevenwerkzaamheden, ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van het ambt als minister of de handhaving van de onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin.
2. De minister-president wint over de te nemen beslissing, bedoeld in het eerste lid, advies in van de Ondervoorzitter van de Raad van Advies en van de Voorzitter van de Algemene Rekenkamer. Het advies wordt uitgebracht binnen één week na ontvangst van het verzoek van de minister-president.
3. De minister mag geen zakelijke belangen en overige vermogensbestanddelen verwerven of een nevenwerkzaamheid of nevenfunctie aanvaarden die naar het oordeel van de minister-president ongewenst zijn. Indien de minister in strijd met het bepaalde in de vorige volzin handelt, informeert de minister president onverwijld de Staten ter zake. Indien de, minister tevens minister president is, informeert de Procureur-Generaal in plaats van de minister president de Staten.
4. De minister is gehouden indien naar het oordeel van de minister-president ongewenste vereniging van belangen, nevenfuncties of nevenwerkzaamheden als bedoeld in het eerste lid zich voordoet de benodigde voorzieningen in zijn vermogensbeheer te treffen of de desbetreffende nevenfunctie of nevenwerkzaamheid neer te leggen. De vorige volzin is van overeenkomstige toepassing op de echtgenoot of partner van de minister.
5. De minister dient binnen dertig dagen nadat de voorzieningen, bedoeld in het derde lid, zijn getroffen, een nieuwe schriftelijke verklaring als bedoeld in artikel 2, tweede lid, in bij de minister-president. Het eerste en het tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing.
6. Ingeval een ongewenste vereniging van belangen, nevenfuncties of nevenwerkzaamheden als bedoeld in het eerste lid zich voordoet en de minister ten aanzien van het desbetreffende zakelijke belang niet de benodigde voorzieningen in zijn vermogensbeheer treft of de desbetreffende nevenfunctie of nevenwerkzaamheid niet neerlegt, informeert de minister-president onverwijld de Staten terzake.
7. Wanneer de minister tevens minister-president is, wordt voor de toepassing te zijner aanzien van dit artikel telkens de Raad van Advies gelezen in plaats van de minister-president. In afwijking van de vorige volzin treedt in het geval, bedoeld in het vijfde lid, de Procureur-Generaal in de plaats van de minister-president op.

Artikel 4

- 1 De minister stelt de minister-president onverwijld in kennis van feiten of omstandigheden die zich na de aanvaarding van zijn betrekking als minister hebben voorgedaan en waarmede bij zijn kandidaatstelling als minister zou zijn rekening gehouden indien die feiten of omstandigheden op dat tijdstip bekend zouden zijn geweest.
2. De minister dient binnen dertig dagen nadat de feiten of omstandigheden, bedoeld in het eerste lid, zich hebben voorgedaan een schriftelijke verklaring in bij de minister-president. Artikel 3, eerste lid en tweede lid tot en met het zevende lid, is van overeenkomstige toepassing.
3. Wanneer de minister tevens minister-president is, wordt voor de toepassing te zijner aanzien van dit artikel telkens de Raad van Advies gelezen in plaats van de minister-president.

Artikel 5

De gewezen minister dient bij de minister-president binnen dertig dagen volgende op de dag waarop hij ophoudt minister te zijn een schriftelijke verklaring in bevattende een nauwkeurig overzicht van zijn zakelijke belangen en overige vermogensbestanddelen, nevenfuncties en nevenwerkzaamheden. Bij ministeriële beschikking met algemene werking wordt het model van de schriftelijke verklaring vastgesteld. Artikel 3 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 6

1. De minister maakt, behoudens voorafgaande goedkeuring van de minister-president, tijdens zijn ambtsperiode geen afspraken over het aanvaarden van toekomstige functies. Een verzoek voor goedkeuring wordt door de minister bij de minister-president ingediend.
2. Artikel 3, zevende lid en artikel 4, derde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

§ 2 Bewaren, kennisneming en vernietiging schriftelijke verklaringen en kennisgevingen

Artikel 7

1. De schriftelijke verklaringen, bedoeld in artikel 2, eerste en tweede lid, artikel 3, vijfde lid, artikel 4, tweede lid, en artikel 5, en het verzoek bedoeld in artikel 6, eerste lid, alsmede de documenten, die betrekking hebben op de eerdergenoemde schriftelijke verklaringen onderscheidenlijk verzoek, worden terstond na ontvangst respectievelijk afdoening daarvan door de minister-president onderscheidenlijk de Raad van Advies ingediend bij de griffier.
2. De griffier houdt een register bij. De Minister van Justitie stelt, in overeenstemming met de Raad van Ministers, een reglement voor het register op. De Minister van Justitie is verantwoordelijk voor de juiste werking van het register.
3. Het register bevat slechts gegevens die noodzakelijk zijn voor het doel waarvoor het is aangelegd.
4. Het register bevat in ieder geval de volgende gegevens:
  - a. de datum van ontvangst van de bescheiden, bedoeld in het eerste lid, en de naam van de minister;
  - b. de datum waarop de bescheiden, bedoeld in het eerste lid zijn vernietigd alsmede de reden voor de vernietiging daarvan.
5. Bij ministeriële beschikking met algemene werking kunnen op voordracht van de Minister van Justitie, in overeenstemming met de Raad van Ministers, andere eisen dan die genoemd in het vierde lid worden gesteld waaraan het register moet voldoen.
6. Bij ministeriële beschikking met algemene werking kan een model registratieformulier worden vastgesteld.

Artikel 8

1. De griffier bewaart de bescheiden bedoeld in artikel 7, eerste lid, voor de duur van twee jaren, gerekend vanaf de datum van beëindiging van de benoemingsperiode als minister. In afwijking van de vorige volzin worden bedoelde bescheiden, langer dan de in de vorige volzin bedoelde bewaartermijn, bewaard indien op de datum waarop de bewaartermijn verloopt de persoon waarop de documenten betrekking hebben nog het ambt van minister bekleedt. In laatstbedoeld geval worden de betrokken bescheiden vijf jaar, gerekend vanaf de dag waarop zijn benoemingsperiode is verstreken, bewaard.

2. De griffier vernietigt de bescheiden, bedoeld in artikel 7, eerste lid, na verloop van de bewaartermijn, bedoeld in het eerste lid.
3. Met betrekking tot het bewaren en vernietigen van de bescheiden, bedoeld in artikel 7, eerste lid, worden op voordracht van de Minister van Justitie, in overeenstemming met de Raad van Ministers, bij ministeriële beschikking met algemene werking regels gesteld.

§ 3 Beveiligingsmaatregelen voor het register

Artikel 9

1. De griffier treft maatregelen ter beveiliging van de in het register opgenomen gegevens. Deze maatregelen houden tenminste voorzieningen in tegen:
  - a. beschadiging of verloren gaan van de gegevens als gevolg van brand of andere calamiteiten dan wel als gevolg van kwaadwillige handelingen of onachtzaamheid van derden of eigen medewerkers;
  - b. onbevoegde wijziging van de gegevens;
  - c. ontvreemding van de gegevens;
  - d. kennisneming van de gegevens door onbevoegden.
2. De Minister van Justitie geeft aanwijzingen omtrent de beveiliging van het register.

Hoofdstuk 3 Besluitvorming

Artikel 10

1. De minister neemt in de vergaderingen van de Raad van Ministers geen deel aan de besluitvorming over:
  - a. zaken die zijn nevenwerkzaamheden en nevenfuncties raken;
  - b. zaken die zakelijke belangen die hij beheert raken;
  - c. zaken waarin hij als vertegenwoordiger is betrokken; of
  - d. zaken die de belangen raken van zijn gezinsleden of van zaken waarin zij als vertegenwoordigers zijn betrokken.
2. De minister draagt een te zijner beslissing staande zaak, indien een geval als bedoeld in het eerste lid zich voordoet, aan de Raad van Ministers voor besluitvorming over, waarbij de minister is uitgesloten van deelneming aan die besluitvorming.
- 3.. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op de gevolmachtigde minister voor wat betreft het uitbrengen van een raadgevende stem in de Raad van Ministers ten aanzien van onderwerpen welke tot zijn bemoeienis behoren. De gevolmachtigde minister onthoudt zich tevens van het uitbrengen van advies aan de minister-president, indien een geval als bedoeld in het eerste lid zich voordoet.

Hoofdstuk 4 Bijzondere bepaling

Artikel 11

Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van deze landsverordening en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht

tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van deze landsverordening de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

Hoofdstuk 5 Strafbepalingen

Artikel 12

De gevolmachtigde minister die opzettelijk handelt in strijd met artikel 10, derde lid, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren.

Artikel 13

De echtgenote of partner van de minister die op grond van artikel 3, tweede lid, gehouden is inlichtingen te verstrekken en daarbij opzettelijk in strijd met bedoelde gehoudenheid inlichtingen in strijd met de waarheid geeft of iets verzwijgt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren.

Artikel 14

De gewezen minister die niet binnen de gestelde termijn voldoet aan de ingevolge artikel 6 gestelde verplichting wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren.

Artikel 15

1. Degene die de bij artikel 11 opgelegde geheimhouding opzettelijk schendt, wordt gestraft, hetzij met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren, hetzij met een geldboete van ten hoogste honderdduizend gulden, hetzij met beide straffen.
2. Geen vervolging heeft plaats dan op klacht van hem, te wiens aanzien de geheimhouding is geschonden.

Artikel 16

De in de artikelen 12 tot en met 15 bedoelde strafbare feiten zijn misdrijven.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 17

Deze landsverordening kan worden aangehaald als: Landsverordening integriteitbescherming ministers.

Artikel 18

Deze landsverordening treedt in werking op het tijdstip waarop de Rijkswet wijziging Statuut in verband met de opheffing van de Nederlandse Antillen in werking treedt.

Gegeven te Curaçao,

Bijlage behorende bij Eilandsverordening vaststelling diverse ontwerp-landsverordeningen land Curaçao (A.B. 2010 no. 87)

LANDSVERORDENING houdende regels
ter bescherming van de integriteit
van het ministersambt (Landsverordening
integriteitsbescherming ministers).

Memorie van toelichting

I. Algemeen

Politieke gezagdragers vervullen een voorbeeldfunctie. Hun handelen en nalaten heeft effect op de ambtelijke organisatie, de sociale en economische ontwikkeling van de samenleving en de verwachtingen die onze bevolking als ook investeerders koesteren over onze toekomst. Wil men het vertrouwen van de burger behouden en versterken, dan dient zoveel mogelijk gewaarborgd te worden dat de rechtmatigheid, doelmatigheid, zorgvuldigheid en het fatsoen van de bestuurders die het gezicht bepalen van de overheid, buiten kijf staat: met andere woorden de integriteit van het bestuur dient gewaarborgd te zijn.

Waar een bestuurder niet alleen zijn publieke taak als bestuurder, maar ook andere functies of belangen uitoefent, kan er een risico van belangenverstrengeling ontstaan. Mede in verband hiermee is binnen de Nederlandse Antillen de staatsrechtelijke gewoonte ontstaan om ten aanzien van kandidaat-ministers, kandidaat-staatssecretarissen en kandidaat-gevolmachtigde ministers te onderzoeken of er factoren zijn die een beletsel kunnen vormen voor een onafhankelijke en onpartijdige vervulling van het ambt van gezagsdrager.

Op het niveau van het Land de Nederlandse Antillen geschiedt deze onderzoeken ten aanzien van kandidaat-ministers, kandidaat-staatssecretarissen en kandidaat-gevolmachtigde ministers tijdens de kabinetsformatie, alsook bij het opvullen van vacatures die tussentijds ontstaan, gedurende de kabinetsperiode. Deze onderzoeken worden aangestuurd door de Gouverneur en worden verricht door de Veiligheidsdienst van de Nederlandse Antillen (VNA) en de Algemene Rekenkamer van de Nederlandse Antillen (ARNA). Hiertoe dient elke kandidaat-minister en/of kandidaat-staatssecretaris een questionnaire in te vullen, bevattende een curriculum vitae en vragen over de vermogenstoestand, de zakelijke belangen, nevenfuncties en nevenwerkzaamheden van de kandidaat en zijn gezinsleden. Aan de hand van deze informatie wordt vervolgens door de veiligheidsdienst een diepgaand antecedentenonderzoek verricht, terwijl zijdens de Algemene Rekenkamer de zakelijke belangen, nevenwerkzaamheden en nevenfuncties worden onderzocht op mogelijke onverenigbaarheid met het ambt waarvoor de kandidaat is geselecteerd.

Dit onderzoek is gebaseerd op de door de Raad van Ministers geaccordeerde “Regeling betreffende onverenigbaarheid van belangen en functies voor ministers, staatssecretarissen en de gevolmachtigde minister”. Bij de vaststelling van deze regeling heeft de in Nederland geldende (interne) regeling betreffende onverenigbaarheid van belangen en functies voor ministers uit 1978 en 1983 als voorbeeld gediend.

In essentie wordt dezelfde gedragslijn door het Eilandgebied Curaçao gevolgd bij de kandidaatstelling van gedeputeerden. Het onderzoek is hier gebaseerd op een zogenaamde gedragscode, die politieke partijen die vertegenwoordigd zijn in de Eilandsraad, vrijwillig hebben aanvaard.

Deze sinds jaren gevolgde gedragslijn heeft tot gevolg dat slechts personen tot het ambt van minister, staatssecretaris of gedeputeerde worden benoemd van wie is komen vast te staan dat er geen sprake is van met het te vervullen ambt onverenigbare verstrengeling van belangen c.q. ongewenste nevenfuncties of nevenwerkzaamheden.

Bovenomschreven staatsrechtelijke gewoonte behoort tot het politieke gedachtegoed van Curaçao. De bevolking houdt ten aanzien van elke kandidaat-bewindspersoon bij of de screening heeft plaatsgevonden. In het Land Curaçao zal deze staatsrechtelijke gewoonte worden voortgezet.

Opzet van de huidige regeling

De voorliggende ontwerp-landsverordening sluit aan bij bovenbeschreven staatsrechtelijke gewoonte. Doelstelling van de landsverordening is de bescherming en bevordering van de integriteit van bewindslieden gedurende hun ambtsperiode. Getracht wordt dit te bereiken door:

- I. wettelijk voor te schrijven dat ministers de minister-president schriftelijk dienen te melden (meldplicht) van:
  - a. hun voornemen om tijdens hun ambtsperiode (nieuwe) zakelijke belangen te verwerven dan wel nevenfuncties en -betrekkingen te aanvaarden (artikel 2);
  - b. het verwerven van (nieuwe) zakelijke belangen, nevenfuncties en nevenwerkzaamheden tijdens hun ambtsperiode (artikel 2);
  - c. feiten en omstandigheden die zich na de aanvaarding van de betrekking als minister hebben voorgedaan en waarmee bij zijn kandidaatstelling als minister zou zijn rekening gehouden indien die feiten of omstandigheden op dat tijdstip bekend waren, althans redelijkerwijs bekend hadden moeten zijn (artikel 4);
- II. wettelijk voor te schrijven dat ministers aan het einde van hun ambtsperiode opgave dienen te doen van hun zakelijke en financiële belangen en die van hun gezinsleden (artikel 5);
- III. het invoeren van een wettelijk verbod aan ministers om tijdens hun ambtsperiode zonder voorafgaande goedkeuring van de minister-president afspraken te maken over het aanvaarden van toekomstige functies (artikel 6);
- IV. het invoeren van een wettelijk verbod aan ministers om tijdens de vergaderingen van de Raad van Ministers deel te nemen aan de beraadslaging en besluitvorming over

aangelegenheden die hun zakelijke belangen dan wel die van hun gezinsleden direct dan wel indirect raken of waarbij zij als vertegenwoordiger dan wel beheerder zijn betrokken, direct dan wel indirect (artikel 9).

Het melden in de onder I en II genoemde gevallen geschiedt door het indienen van een schriftelijke verklaring bij de minister-president. Het model van de verklaring wordt vastgesteld bij ministeriële beschikking met algemene werking. Vooral de meldingsplicht bedoeld onder Ia stelt de minister-president in de gelegenheid te voorkomen dat ongewenste belangenverstrengelingen zich voordoen.

De minister-president beoordeelt – na een advies van de ondervoorzitter van de Raad van Advies en de voorzitter van de Algemene Rekenkamer – of bepaalde functies ongewenst zijn. Is dat het geval, dan dient de betrokken minister naar eigen keuze de betreffende functie neer te leggen of voorzieningen te treffen in zijn vermogensbeheer. Laat de minister na om de functie neer te leggen, dan meldt de minister-president dit aan de Staten. De Staten dienen op basis van die melding te beoordelen of de desbetreffende minister nog steeds hun vertrouwen geniet (parlementaire vertrouwensregel).

Op voet van artikel 3, derde lid, mag de minister geen zakelijke belangen of vermogensbestanddelen verwerven, of nevenwerkzaamheden of neven-betrekkingen aanvaarden die naar het oordeel van de minister-president ongewenst zijn. Indien de minister in strijd met dit verbod handelt, stelt de minister president de Staten onverwijld hiervan in kennis.

De regels over de melding van zakelijke belangen en nevenfuncties zullen ook gelden voor de gevolmachtigde minister en diens plaatsvervanger. Dit sluit overigens aan bij de regeling van de onverenigbare betrekkingen voor ministers en de gevolmachtigde ministers. De betrekkingen die voor deze gezagsdragers (*zie artikelen 28 en 36 van de ontwerp-Staatsregeling van Curaçao*) als onverenigbaar zijn geduid, zijn nagenoeg identiek.

Bedoelde verklaringen worden gedurende vijf jaren bewaard door de griffier van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie.

De onderhavige ontwerp-landsverordening schept geen nieuwe sancties voor bestuurders. Een minister die zich schuldig maakt aan schending van de meldplicht kan door de Staten ter verantwoording worden geroepen en in het ergste geval het politieke vertrouwen verliezen. Voorts geldt de bestaande strafrechtelijke aansprakelijkheid van een bestuurder, die geregeld is in de artikelen 372bis, 372 quinquies en 372 septies van het Wetboek van Strafrecht van de Nederlandse Antillen. Dit wetboek zal door het Land Curaçao worden overgenomen.

Uit het vorenstaande volgt dat deze ontwerp-landsverordening slechts beoogt te voorkomen dat de minister gedurende zijn ambtsperiode zakelijke belangen of vermogensbestanddelen verwerft dan wel nevenfuncties of nevenwerkzaamheden aanvaardt die de integriteit van het ambt in de waagschaal kunnen stellen. Het geëigende instrument om dat te bereiken is de introductie van de wettelijke plicht om door middel van een schriftelijk verklaring het verwerven van zakelijke belangen dan wel het aanvaarden van nevenfuncties bij de minister-president te melden die vervolgens verplicht is te onderzoeken of deze situatie zich inderdaad voordoet. Indien, ondanks het oordeel van de minister-president, toch de ongewenste situatie zich voordoet dan is het verder aan de Staten om te beoordelen of het vertrouwen in de minister dient te worden opgezegd.

Het vorenstaande in combinatie met (i) de verplichting die rust op de ministers om aan het einde van hun ambtsperiode opgave te doen van al hun zakelijke en financiële belangen en die van hun gezinsleden en (ii) het wettelijk verbod om tijdens hun ambtsperiode zonder voorafgaande goedkeuring van de minister-president afspraken te maken over het aanvaarden van toekomstige functies (artikel 6) biedt voldoende waarborgen om de minister, in de uitoefening van zijn ambt, in zijn integriteit te beschermen. Daar komt nog bij – en dit geldt als een aanvullende integriteitsbeschermende maatregel – dat zij niet mogen deelnemen aan de beraadslaging en besluitvorming in de Raad van Ministers over aangelegenheden die hun zakelijke belangen dan wel die van hun gezinsleden raken of waarbij zij als vertegenwoordigers dan wel beheerders zijn betrokken (artikel 9).

Ongewenste nevenfuncties en belangen

In artikel 28, tweede lid, van de Staatsregeling wordt een aantal nevenfuncties voor de minister uitdrukkelijk verboden (zgn. incompatibiliteiten of onverenig-bare betrekkingen). Artikel 36 bevat, materieel gezien, eenzelfde regeling voor de gevolmachtigde minister. Afhankelijk van de omstandigheden van het geval, kunnen andere dan de expliciet verboden betrekkingen ongewenst zijn. In navolging van artikel 7 van de ontwerp-landsverordening Algemene Rekenkamer zou als criterium kunnen gelden dat nevenfuncties en zakelijke belangen “ongewenst zijn met het oog op de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de minister of van het vertrouwen daarin”. Helaas blijkt het niet mogelijk om deze open norm in te kaderen. Wel kunnen enkele vuistregels worden gegeven: zo speelt de hoogte van de vergoeding een rol. Wanneer de minister in verhouding tot zijn bezoldiging voor zijn nevenfunctie een behoorlijke toelage (bijvoorbeeld 25%) ontvangt, zal de functie als ongewenst worden aangemerkt, omdat zij gelet op de verdiensten vermoedelijk onevenredig veel tijd in beslag neemt. Daarnaast kan in de regel als ongewenst worden beschouwd de functie van directeur of bestuurder van een onderneming die, of de eigenaar van een bedrijf dat, actief is op Curaçao. Ook het direct of indirect bezitten van 25% van de aandelen van een besloten vennootschap (b.v.) die haar statutaire zetel op Curaçao heeft en of op Curaçao actief is, geldt doorgaans als, althans valt onder de noemer van “ongewenste zakelijke belangen”.

II. Het recht op privacy

Ingevolge de artikelen 2 tot en met 6 van de onderhavige ontwerp-landsverordening is de (gewezen) minister gehouden gedurende zijn ambtsperiode, in de landsverordening geregelde gevallen, het voornemen tot het verwerven van zakelijke belangen en vermogensbestanddelen, alsmede het aanvaarden van nevenfuncties en nevenwerkzaamheden alsmede betreffende die van zijn gezinsleden te melden bij de minister-president door middel van een schriftelijke verklaring.

Het doel van artikel 2 is tweeledig. Door het bepaalde in artikel 2 wordt informatie verkregen ter bescherming van de minister tegen ongewenste belangenverstrengeling. Aan de hand van bedoelde informatie beslist de minister-president met inachtneming van artikel 3 welke zakelijke belangen, nevenfuncties en nevenwerkzaamheden naar zijn oordeel ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van zijn ambt of op de handhaving van zijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid of het vertrouwen daarin.

Voorts dragen de artikelen 2 tot en met 6 in samenhang met de artikelen 10 en 19 bij tot het voorkomen van ongerechtvaardigde verrijking en hebben dan ook een preventieve werking op de (gewezen) minister.

De verplichting tot het melden van de zakelijke belangen, nevenwerkzaamheden en nevenfuncties geldt ook aan het einde van de zittingsperiode van de minister. Met deze opgave wordt beoogd vast te stellen dat er gedurende de ambtsperiode geen sprake is geweest van ongerechtvaardigde verrijking.

Met betrekking tot de vraag in hoeverre het recht op privacy van de minister alsmede dat van zijn echtgenote of partner en kinderen door het voorgestelde in de ontwerp-landsverordening wordt aangetast, wordt eerstens opgemerkt dat het recht op privacy een breed scala aan elementen bevat. Deze elementen kunnen alle onder één noemer worden gebracht, namelijk: elk individu moet ruimte hebben om zijn eigen leven te leiden met zo weinig mogelijk inmenging van buitenaf.

Door de in de artikelen 2 tot en met 6 van de onderhavige ontwerp-landsverordening aan de minister opgelegde verplichting om opgave te doen, wordt zijn recht op bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer (recht op privacy), zoals neergelegd in artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (Trb. 1951, 154) (EVRM), artikel 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (Trb. 1969,99) (IVBPR) en artikel 12 van de Universele Verklaring van de rechten van de mens (Trb. 1969,99), in wezen beperkt.

Artikel 17 van het IVBPR bevat anders dan artikel 8 van het EVRM geen beperkingsclausule. Artikel 17 van het IVBPR bepaalt alleen dat een beperking niet van willekeur mag getuigen (*"arbitrary"*) en niet onwettig (*"unlawful"*) mag zijn. Voor individuele burgers lijkt artikel 8 van het EVRM derhalve meer bescherming te bieden. Aangezien artikel 17 van het IVBPR geen verdergaande eisen stelt dan artikel 8 van het EVRM en artikel 12 van de Universele Verklaring van de rechten van de mens, in tegenstelling tot genoemde verdragsbepalingen, geen rechtstreekse werking heeft, wordt volstaan met een toetsing aan artikel 8 van het EVRM.

Beperkingen op het recht op privacy zijn ingevolge artikel 8, tweede lid, van het EVRM slechts mogelijk indien zij bij wet zijn voorzien (*"in accordance with the law"*) en noodzakelijk zijn in een democratische samenleving (*"necessary in a democratic society"*) in het belang van één of meer van de in het tweede lid genoemde doelcriteria. De interpretatie van de doelcriteria in de jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens vindt steeds plaats in relatie tot wat "noodzakelijk" wordt geacht in een democratische samenleving.

In artikel 8, tweede lid, van het EVRM zijn als doelcriteria opgenomen: het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economische welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden of strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Met deze landsverordening wordt – zoals eerder opgemerkt – de bescherming en bevordering van de integriteit van het openbaar bestuur beoogd. Zonder een integere overheid is de democratische rechtsstaat niet geloofwaardig. De waarborging van de integriteit wordt van zwaarwegend belang geacht om beperkingen op het recht op privacy te rechtvaardigen. De maatregelen, zoals voorgesteld in de onderhavige ontwerp-landsverordening, zijn herleidbaar tot twee in het EVRM genoemde doelcriteria, namelijk het voorkomen van wanordelijkheden en het voorkomen van strafbare feiten.

De jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens geeft uitsluitsel over het antwoord op de vraag hoe het doelcriterium "het voorkomen van wanordelijkheden" geïnterpreteerd moet worden. In de Engelzaak heeft het Europese Hof voor de Rechten van de Mens het standpunt ingenomen dat de term "wanordelijkheden" niet alleen op de publieke

orde betrekking heeft, maar ook op de orde die geldt binnen een bepaalde sociale groep (Arrest van 8 juni 1976, A. 22 (1977), § 98).

In de onderhavige ontwerp-landsverordening gaat het om de groep (gewezen) ministers die een inbreuk op hun privacy moeten dulden op grond van de beperkingsclausule van artikel 8, tweede lid, van het EVRM. Het risico bestaat immers dat wanordelijkheden binnen de groep waartoe zij gerekend kunnen worden, weerklank vinden in de rechtsorde van Curaçao waardoor deze ernstig kan worden ontwricht.

Zoals eerder is gesteld, is beperking van het recht op privacy in de onderhavige ontwerp-landsverordening mogelijk omdat het voorgestelde in het belang van het voorkomen van wanordelijkheden nodig is. Door de in artikel 2 verplichte opgave wordt ongewenste vermenging van belangen en functies zichtbaar en kan met inachtneming van het bepaalde in artikel 3 de nodige maatregelen daartegen worden genomen.

Beperkingen zijn, zoals al gesteld, op grond van artikel 8, tweede lid, van het EVRM slechts mogelijk indien deze bij wet zijn voorzien en nodig zijn in een democratische samenleving. Aangezien het Europese Hof voor de Rechten van de Mens tot het begrip "wet" alles rekent wat naar de nationale constitutie als recht geldt, mits het voldoet aan de eisen van kenbaarheid en voorzienbaarheid, valt een landsverordening onder voornoemd begrip.

In de jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens wordt voor het vereiste "noodzakelijk in een democratische samenleving" de volgende drie criteria gehanteerd. Voor de beperking moet een dringende maatschappelijke behoefte bestaan ("*pressing social need*"), de beperking moet evenredig zijn aan het nagestreefde doel ("*proportionate to the legal aim pursued*") en de redenen die de staat voor de beperking aangeeft, moeten relevant en toereikend ("*relevant and sufficient*") zijn in het licht van de in artikel 8, tweede lid, van het EVRM genoemde doelcriteria. Bij het bepalen van wat in dit verband "noodzakelijk" is, wordt aan de staten een zekere beoordelingsvrijheid ("*margin of appreciation*") gegund.

De noodzaak voor het voorgestelde in de onderhavige ontwerp-landsverordening moet worden gezien tegen het licht van de opleving in Curaçao van de aandacht voor bestuurlijke integriteit. Een voortdurende aandacht voor de handhaving van de integriteit is noodzakelijk voor het behoud van een onkreukbaar, betrouwbaar en zorgvuldig openbaar bestuur. Integriteit bij de overheid is geen natuurlijk gegeven, maar een te creëren voorwaarde die noodzakelijk is voor het degelijk functioneren van de democratische rechtsstaat. Van belang is dat voorzieningen worden getroffen die bijdragen aan de bescherming tegen mogelijke bedreigingen van de integriteit van het openbaar bestuur. De scheiding van publieke en persoonlijke belangen in het optreden van ambtsdragers is een *conditio sine qua non* voor een transparant en toerekenbaar bestuur.

Het risico van partijdigheid bij de feitelijke ambtsvervulling is groter in een kleine gemeenschap. De vraag naar het partijdigheidsrisico wordt inzichtelijker wanneer bedacht wordt dat er in Curaçao sprake is van ambtsconcentratie bij een gering aantal ambtsdragers en van ambtsvervulling in directe nabijheid van belanghebbende burgers. De kleinschaligheid van onze samenleving brengt een geringe sociale afstand met zich mee waardoor ambtsdragers niet altijd sociale contacten kunnen ontlopen. Affectieve, economische en politieke banden kunnen het risico van partijdigheid vergroten. Affectieve relaties spelen een belangrijke rol in onze samenleving. Familiebinding wordt als zeer hecht ervaren terwijl de kring van personen waarmee men een familieband voelt zeer groot is. De bestuurlijke besluitvorming en beslissingen van individuele ambtsdragers mogen niet beïnvloed worden door persoonlijke belangen en ook de schijn van een dergelijke beïnvloeding dient voorkomen te worden. Bij aanwezigheid van bedoelde beïnvloeding kan er sprake zijn van ongewenste belangenverstrengeling.

Naast affectieve relaties kunnen ook economische relaties van belang zijn. Bij een politicus die nog geen zakenleven achter de rug heeft, kan het uitzicht op mogelijke werkloosheid leiden tot het opbouwen van zakelijke belangen.

Politieke banden kunnen echter het gedrag van een politicus in negatieve zin beïnvloeden. Relaties zijn nodig zowel met kiezers als met partijgenoten. Als gevolg van de erkenning door landen van zulke belangenverstrengeling hebben zij verschillende maatregelen getroffen. Een opgave door de ambtsdrager van zijn nevenwerkzaamheden, nevenfuncties alsmede van zijn zakelijke belangen en overige vermogensbestanddelen is een voorbeeld van een dergelijke maatregel.

Dat de echtgenote of de partner van een minister mede in ogenschouw wordt genomen, vloeit voort uit de veronderstelling dat met hen een zodanige band wordt gevoeld, dat er welhaast een natuurlijke neiging is hen te bevoordelen, althans met hen en hun belangen rekening te houden. Bedoelde band heeft een minister ook met zijn kinderen.

Het risico van het onderbrengen van belangen van de minister bij zijn echtgenote, partner of kinderen zou groter worden indien zou zijn gekozen om de minister te verplichten om slechts te zijner aanzien een schriftelijke verklaring in te dienen. Afgezien van het op voorhand sprekende risico van verstrengeling tussen belangen van familieleden en het publieke belang, is de ratio achter hun opgave het voorkomen van verschuivingen van de belangen van de minister naar zijn echtgenote of partner dan wel zijn kinderen. In verband hiermee is ook een beperking van hun recht op privacy noodzakelijk om het beoogde doel te bereiken.

Doordat de schriftelijke verklaring slechts aan een beperkt aantal personen (de minister-president, de ondervoorzitter van de Raad van Advies, de voorzitter van de Algemene Rekenkamer en de griffier van het Hof van Justitie) zal worden voorgelegd, zal naar het oordeel van de Regering, binnen redelijke grenzen de beperking op het recht op privacy zo klein mogelijk worden gehouden.

Afgewogen is in hoeverre het bepaalde in de artikelen 2 tot en met 6 van de onderhavige ontwerp-landsverordening ook voor een kandidaat-minister moet gelden. Deze vraag moet, zoals al is gebleken, ontkennend worden beantwoord. Zoals reeds boven gesteld, is het gebruikelijk dat de veiligheidsdienst op basis van de Regeling betreffende de onverenigbaarheid van belangen en functies voor ministers, staatsecretarissen en de gevolmachtigde minister onderzoekt of de kandidaat-bewindspersoon van onbesproken gedrag is. Voorts wordt onderzocht of hij geen nevenwerkzaamheden of nevenfuncties verricht onderscheidenlijk zakelijke belangen of vermogensbestanddelen heeft die ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van het ambt van minister of de handhaving van de onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin. Door bovengenoemd onderzoek wordt gewaarborgd dat reeds bij de kabinetsformatie politieke partijen kandidaat-bewindspersonen voordragen, van wie is komen vast te staan dat er geen sprake is van ongewenste verstrengeling van belangen.

Het toepasselijk zijn van voornoemde bepalingen op de kandidaat-bewindspersoon zou het risico kunnen verminderen dat een dergelijke kandidaat, kort na zijn benoeming naar aanleiding van ongewenste belangenverstrengeling zijn ontslag moet indienen. Echter dient rekening te worden gehouden met het recht op privacy van de kandidaat-bewindspersoon en zijn echtgenote of partner en kinderen. Zoals eerder gesteld kan voornoemd recht slechts beperkt worden indien sprake is van één van de in artikel 8, tweede lid, van het EVRM genoemde doelcriteria. Voor de kandidaat-bewindspersoon is dit niet verdedigbaar.

III. Financiële gevolgen

In de onderhavige ontwerp-landsverordening wordt de beoordeling of sprake is van ongewenste vermenging van belangen en functies ten aanzien van ministers in handen gelegd

van de minister-president. In dit verband worden in de onderhavige ontwerp-landsverordening, mede gelet op de onafhankelijke positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer, aanvullende adviserende taken aan hen opgedragen. De ondervoorzitter van de Raad van Advies en de voorzitter van de Algemene Rekenkamer adviseren de minister-president welke zakelijke belangen, nevenfuncties en nevenwerkzaamheden, ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van het ambt van minister of de handhaving van de onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin. Ook adviseren de ondervoorzitter van de Raad van Advies en de voorzitter van de Algemene Rekenkamer de minister-president terzake de vermenging van belangen en functies die een minister tijdens zijn ambtsperiode voornemens is te aanvaarden (artikelen 3 en 4) en over zijn voornemen om afspraken te maken over het aanvaarden van toekomstige functies (artikel 6). Ingeval de ambtsdrager de minister-president is, geschiedt de beoordeling of sprake is van ongewenste vermenging van belangen en functies door de Raad van Advies. Aan voornoemde taken zijn geen structurele kosten verbonden voor de Raad van Advies, noch voor de Algemene Rekenkamer of de Griffie van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie.

IV. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Met de term gezinsleden in artikel 1 onder a wordt beoogd voorop te stellen dat de verantwoordelijkheid van de minister alleen geldt voor de daar genoemde personen die tot het gezinsverband van de minister behoren. Het gaat derhalve om degenen met wie de minister duurzaam samenwoont.

Ingevolge onderdeel c, wordt onder "nevenfunctie" verstaan elke functie, betaald of onbetaald, die men naast het ambt van minister uitoefent, zoals directeur van een naamloze vennootschap. Onder "nevenwerkzaamheid" wordt op grond van artikel 1, onderdeel d, verstaan een werkzaamheid naast het ambt van minister die men niet als beroep kan aanmerken, zoals bijvoorbeeld penningmeester van een sportvereniging.

Het begrip "zakelijke belangen" wordt in artikel 1, onderdeel e, omschreven als alle rechten - direct of indirect - die iemand heeft op opbrengsten uit ondernemingen. Het bezit van aandelen is een voorbeeld van een zakelijk belang.

Bij de omschrijving van "partner" in artikel 1, onderdeel f, is aangesloten bij de omschrijving in artikel 2, vierde lid, van de Landsverordening op de winstbelasting 1940 (P.B. 2002, no. 54). Dat een gezamenlijke huishouding gevoerd wordt, kan aangetoond worden door overlegging van een uittreksel uit het bevolkingsregister of een kopie van de samenlevingsovereenkomst. Een gezamenlijke huishouding wordt ook geacht aanwezig te zijn indien de minister en zijn levensgezellin die ongehuwd samenwonen een woning hebben gekocht die als hoofdverblijf tot hun beschikking staat.

Ingevolge de artikelen 2 tot en met 5 van de onderhavige ontwerp-landsverordening is de minister gehouden gedurende zijn ambtsperiode bij tussentijdse wijzigingen in de zakelijke belangen, nevenfuncties of nevenwerkzaamheden, door middel van een schriftelijke verklaring te melden aan de minister-president onderscheidenlijk de Raad van Advies. Ook dient er aan het einde van zijn ambtsperiode een schriftelijke verklaring ingediend te worden betreffende zijn zakelijke belangen en overige vermogensbestanddelen, nevenfuncties en nevenwerkzaamheden alsmede betreffende die van zijn echtgenote of partner en kinderen. Laatstbedoelde verklaring stelt de minister-president in de gelegenheid om vast te kunnen stellen dat er gedurende de ambtstermijn van de desbetreffende minister geen ongerechtvaardigde vermogensverrijking heeft plaatsgevonden.

Het begrip “vermogensbestanddelen” is, gelet op het tweeledige karakter van de strekking van de onderhavige ontwerp-landsverordening, ruim omschreven. Volgens onderdeel g omvat het begrip “vermogensbestanddelen”: onroerende zaken, roerende zaken, op geld waardeerbare rechten alsmede vorderingen en schulden. Onderdeel h omschrijft roerende zaken als “zaken die niet onder de categorieën onroerende zaken, op geld waardeerbare rechten, vorderingen en schulden vallen”.

Artikel 2

Deze bepaling heeft betrekking op het verwerven van zakelijke belangen en vermogensbestanddelen, alsmede op het aanvaarden van nevenfuncties en nevenwerkzaamheden gedurende de periode dat het ministersambt wordt vervuld. De schriftelijke verklaring dient op voet van artikel 2 te worden afgelegd indien de minister of zijn gezinsleden:

- het voornemen heeft (hebben) tot het verwerven van zakelijke belangen en het aanvaarden van nevenfuncties of nevenwerkzaamheden;
- zakelijke belangen of vermogensbestanddelen heeft (hebben) verworven, dan wel nevenfuncties of nevenbetrekkingen heeft (hebben) aanvaard. In dit geval dient de schriftelijke verklaring binnen dertig (30) dagen te worden afgelegd.

Uitgangspunt is dat de minister dan wel zijn gezinsleden geen zakelijke belangen, nevenfuncties of nevenwerkzaamheden aanvaarden zonder voorafgaande kennisgeving aan de minister-president respectievelijk de Raad van Advies. Als een minister dan wel zijn echtgenote of partner na de in het eerste lid genoemde kennisgeving, doch voordat de minister-president respectievelijk de Raad van Advies over de schriftelijke verklaringen een oordeel heeft kunnen geven, reeds tot aanvaarding van de zakelijke belangen of vermogensbestanddelen, nevenfuncties of nevenwerkzaamheden overgaat, aanvaardt de minister hiermee tevens het risico dat hij op grond van artikel 3, vierde lid, tevens - dus naast een motie van wantrouwen door de Staten - strafrechtelijk zal kunnen worden aangesproken.

Krachtens het derde lid dient de opgave naar eer en geweten te worden gedaan. De minister kan voor de getrouwheid van de gegevens betreffende zijn echtgenote of partner en van zijn pleeg- en stiefkinderen slechts instaan voor zover hij daarvan op de hoogte was of redelijkerwijze behoorde te zijn (derde lid, laatste volzin).

Het blijft onder vigeur van deze landsverordening echter mogelijk om gedurende de ambtsperiode nevenfuncties en nevenwerkzaamheden te aanvaarden, mits deze de hiervoor bedoelde onafhankelijkheid en onpartijdigheid niet aantasten. Op dit punt wijkt het ontwerp enigszins af van de huidige door de Raad van Ministers geaccordeerde (interne) *“regeling inzake onverenigbaarheid van belangen en functies voor ministers, staatssecretarissen en de gevolmachtigde minister”*. Immers, onder de huidige regeling kan een minister geen nevenfuncties aanvaarden tijdens zijn ambtsperiode. De verplichting tot kennisgeving van het voornemen tot het aanvaarden van dergelijke functies gecombineerd met het onderzoek van de minister-president naar de verenigbaarheid van de nevenfuncties en nevenwerkzaamheden met het ministersambt bieden voldoende waarborgen dat ongewenste vermenging van belangen niet zal kunnen optreden. De risico’s die de hiervoor genoemde interne regeling heeft willen vermijden, worden in de onderhavige ontwerp-landsverordening in afdoende mate gedekt.

In het vijfde lid wordt voorts rekening gehouden met buiten het toedoen van de minister verkregen inkomstenbronnen. Uitdrukkelijk worden genoemd inkomsten verkregen krachtens erfrecht of giften. Als voorbeeld kan ook worden genoemd inkomsten verkregen uit hoofde van een levensverzekering en inkomsten verkregen uit spel en weddenschap.

Het zevende lid betreft het geval dat de schriftelijke verklaring door de minister-president wordt ingediend. In deze gevallen treedt de Raad van Advies als beoordelaar op in plaats van de minister-president. Artikel 64, tweede lid, van de Staatsregeling van Curaçao dient in casu als basis voor het inschakelen van de Raad van Advies bij de uitvoering van de onderhavige landsverordening.

Artikel 3

Artikel 3 waarborgt een zorgvuldige besluitvorming. Voorgeschreven wordt dat de betrokken minister dient te worden gehoord. Voorts dient vooraf advies te worden ingewonnen van de ondervoorzitter van de Raad van Advies en de voorzitter van de Algemene Rekenkamer. Ook het bepaalde in het derde lid dat de minister in de gelegenheid stelt het nodig te doen om de ongewenste belangenverstrengeling te beëindigen, dient te worden gezien als een waarborg voor de betrokken minister.

De minister-president beslist welke nevenfuncties en nevenwerkzaamheden, ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van het ambt van minister of de handhaving van de onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin. De criteria ter bepaling welke betrekkingen of ambten onverenigbaar zijn met de hoofdfunctie komen overeen met de in artikel 7, tweede lid, van de Landsverordening Algemene Rekenkamer Nederlandse Antillen 2002 (P.B. 2002, no. 135) opgenomen criteria voor de leden, de plaatsvervangende leden en de secretaris van de Algemene Rekenkamer.

Een limitatieve opsomming van functies en dergelijke die “gevoelig” liggen is niet mogelijk. Het vaststellen daarvan zal in de geest van de onderhavige landsverordening naar eer en geweten moeten plaatsvinden. De minister-president wint advies in bij twee Hoge Colleges van Staat, namelijk bij de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Hiermee wordt getracht de objectiviteit van het standpunt van de minister-president te verhogen.

De minister-president overlegt met de minister alvorens te beslissen of ongewenste belangverstrengeling in het geding is. Bij het overleg met de betrokken minister en bij de beslissing, bedoeld in de artikelen 3 en 4, geldt als uitgangspunt dat:

- a. nevenfuncties en nevenwerkzaamheden worden neergelegd die naar het oordeel van de minister-president tot ongewenste belangenverstrengeling aanleiding kunnen geven;
- b. zakelijke belangen worden afgestoten voor zover deze tot ongewenste belangenverstrengeling aanleiding kunnen geven.

Bij zakelijke belangen wordt in ieder geval aandacht geschonken aan prioriteitsaandelen, aan aandelen of deelnemingen die voor dienstverrichtingen ten behoeve van het Land of subsidie ten laste van het Land en dergelijke in aanmerking komen en aan deelnemingen in privaatrechtelijke rechtspersonen waarvan de eigendom van het aandelenpakket geheel of gedeeltelijk aan het Land toebehoort.

Indien een onverenigbaarheid als bedoeld in artikel 2 van de onderhavige ontwerp-landsverordening zich voordoet, geldt de werking van het wettelijk verbod neergelegd in artikel 3, derde lid. Het ligt dan in de rede dat de minister de betrokken nevenwerkzaamheid of nevenfunctie neerlegt indien hij zijn ambt als minister wil behouden. Echter, indien de minister de betrokken nevenwerkzaamheid of nevenfunctie niet wil of kan neerleggen, dan wordt verwacht dat hij op eigen verzoek ontslag neemt. Het vorenstaande geldt evenzeer voor zakelijke belangen waarvoor de minister niet de benodigde voorzieningen in zijn vermogensbeheer wenst te treffen.

De Staatsregeling van Curaçao biedt geen grond tot ontslag ingeval van onverenigbare zakelijke belangen. De ministers zijn echter op grond van artikel 26, derde lid, van de

Staatsregeling politiek verantwoordelijk aan de Staten. De Staten kunnen in de gevallen, bedoeld in de artikelen 3, vijfde lid, en 4, derde lid, in het kader van hun controlerende taak tegen een minister optreden door het uitvaardigen van een motie van wantrouwen. Op grond van artikel 27, tweede lid, van de Staatsregeling van Curaçao dient de minister die het vertrouwen van de Staten niet langer heeft zijn ambt ter beschikking te stellen.

Teneinde de Staten in de gelegenheid te stellen gebruik te kunnen maken van voornoemde bevoegdheid, dienen de Staten zo spoedig mogelijk door de minister-president in kennis te worden gesteld wanneer een dergelijk geval zich voordoet. De artikelen 3, vijfde lid en 4, derde lid, voorzien hierin. Het spreekt voor zich dat de minister-president daarbij zal trachten zo min mogelijk privacygevoelige gegevens openbaar te maken.

Op grond van artikel 3, zesde lid, informeert de minister-president onverwijld de Staten indien een onverenigbaarheid zich voordoet en de minister niet de benodigde voorzieningen in zijn vermogensbeheer treft of de desbetreffende nevenfunctie of nevenwerkzaamheid niet neerlegt. In de laatste volzin van artikel 3, zevende lid, is ervoor gekozen om de procureur-generaal in plaats van de Raad van Advies, te belasten met bedoelde inkennisstelling in het geval de ambtsdrager de minister-president is.

Het zevende lid betreft het geval dat de schriftelijke verklaring door de minister-president wordt ingediend. In deze gevallen treedt de Raad van Advies in plaats van de minister-president op. Ook hier dient artikel 64, tweede lid, van de Staatsregeling van Curaçao in casu als basis voor het inschakelen van de Raad van Advies bij de uitvoering van de onderhavige landsverordening.

Artikel 4

Deze bepaling behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 5

Als gevolg van deze bepaling is de (gewezen) minister gehouden aan het einde van zijn ambtsperiode een schriftelijke verklaring in te dienen betreffende de zakelijke belangen en overige vermogensbestanddelen, nevenfuncties en nevenwerkzaamheden alsmede betreffende die van zijn gezinsleden. Het belang van dit artikel is evident. Er moet aan het einde van de ambtsperiode blijken dat er geen ongerechtvaardigde verrijking heeft plaatsgevonden.

Artikel 6

Ook in dit artikel geldt dat elke mogelijkheid van belangenverstrengeling dient te worden vermeden. De minister-president speelt daarbij dan ook een essentiële rol.

Artikel 7

De minister van Justitie wordt in artikel 7 aangewezen als de verantwoordelijke ambtsdrager voor het register. Reden hiervoor is dat de griffie van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie – de beheerder van de in deze ontwerp-landsverordening genoemde schriftelijke verklaringen, kennisgevingen en verzoeken van het Openbaar Ministerie – en het Openbaar Ministerie onder diens verantwoordelijkheid vallen. De verantwoordelijkheid voor het vaststellen van een reglement van genoemd register berust echter bij de Raad van Ministers. Immers, ook de minister van Justitie kan in een toestand komen te verkeren waarin zijn belangen met die van het algemeen belang in de knel dreigen te geraten. Om te voorkomen

dat door deze minister op dit punt in eigen belang wordt gehandeld, is in deze ontwerp-verordening gekozen voor een gedeelde verantwoordelijkheid met de Raad van Ministers.

Artikel 8

Hoewel het betreft het bewaren van privacygevoelige informatie, dient, om bewijstechnische problemen te voorkomen, gekozen te worden voor een bewaartermijn van twee jaren na afloop van de ambtsperiode. De termijn is steeds langer dan twee jaren indien op de dag waarop de eerste termijn van twee jaren verloopt de minister, nog het ambt van minister vervult. De termijn vangt dan aan op de dag waarop de benoemingsperiode is verstreken.

Wat betreft het bewaren en vernietigen van documenten dienen regels te worden gesteld die onder andere voorschriften bevatten voor een deugdelijke bewaring van gegevens en die de groep personen, die tot de gegevens toegang heeft, aanwijzen.

Artikel 10

Om te voorkomen dat privé-belangen mede een rol spelen bij het nemen van beslissingen, is in artikel 10, eerste lid, van de onderhavige ontwerp-landsverordening een bepaling opgenomen strekkende tot uitsluiting van deelneming van een minister aan de beraadslaging en besluitvorming in de Raad van Minister over de gevallen genoemd in het eerste lid. Deze bepaling geldt slechts voor ministers, omdat de gevolmachtigde minister geen lid is van de Raad van Ministers. Ministers maken overigens geen deel uit van een collegiaal bestuursorgaan. Met uitzondering van de gevallen, genoemd in het Reglement van Orde van de Raad van Ministers (P.B. , no.), neemt de minister zelfstandig beslissingen ter zake van aangelegenheden die onder het ministerie vallen waarvoor hij de bestuurlijke verantwoordelijkheid draagt. In verband hiermee is in artikel 12, van de onderhavige ontwerp-landsverordening een bepaling opgenomen die ertoe strekt dat zaken, welke ingevolge voornoemd reglement niet in de Raad van Ministers behandeld dienen te worden en die zijn belang of die van zijn echtgenote of partner of die van zijn bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad raken, toch in de Raad van Ministers behandeld dienen te worden.

De gevolmachtigde minister wordt ingevolge artikel 36, derde lid van de Staatsregeling van Curaçao, indien hij op Curaçao aanwezig is, in de gelegenheid gesteld de beraadslagingen van de Raad van Ministers ten aanzien van de onderwerpen, welke tot zijn bemoeienis behoren bij te wonen; hij heeft alsdan een raadgevende stem. In het voorgestelde artikel 12, derde lid, is een voorziening getroffen waardoor de gevolmachtigde minister zich moet onthouden van het uitbrengen van een raadgevende stem ten aanzien van zaken die zijn belang of die van zijn echtgenote dan wel partner raken of die van zijn bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad. Het bepaalde in artikel 12, derde lid, is ook van toepassing op de plaatsvervangend gevolmachtigde minister.

Artikel 11

In dit artikel is de geheimhoudingsverplichting opgenomen.

Artikelen 12 en 13

Onderhavig artikel betreft uitsluitend de gevolmachtigde minister en diens plaatsvervanger omdat ten aanzien van de ministers artikel 372bis, onder 3°, van het Wetboek van Strafrecht van de Nederlandse Antillen geldt. Op voet van laatstgenoemde bepaling is enkel ministers strafbaar indien zij handelingen verrichten wetende dat daardoor bepalingen van enig in

Curaçao geldende wettelijke regeling wordt geschonden. Het opzettelijk handelen van een minister in strijd met bepalingen van de onderhavige landsverordening is al strafbaar gesteld. Een bijzondere bepaling voor de gevolmachtigde minister en zijn plaatsvervanger is voorts ingegeven door de overweging dat deze gezagsdragers in tegenstelling tot de minister geen verantwoording afleggen aan de Staten.

Voor het opzettelijk onjuist of onvolledig invullen van de schriftelijke verklaring door de minister of de gevolmachtigde minister behoeft ook geen strafbepaling in de onderhavige ontwerp-landsverordening te worden opgenomen omdat dergelijke handelingen aangemerkt worden als het plegen van valsheid in geschrifte. Het plegen van valsheid in geschrifte is al gesanctioneerd in de artikelen 230 e.v. van het Wetboek van Strafrecht van de Nederlandse Antillen, dat zoals reeds hierboven aangegeven, door het Land Curaçao zal worden overgenomen.

In artikel 2, derde lid, van de onderhavige ontwerp-landsverordening is gekozen om de verplichting aan de echtgenote of partner van een minister op te leggen om medewerking te verlenen voor het invullen van de verklaring en, voor zover medewerking wordt verleend, juiste inlichtingen aan de minister te verstrekken. Het handelen in strijd met voornoemde verplichting wordt in artikel 13 strafbaar gesteld. Voor de in laatstgenoemd artikel opgenomen maximumstraffen is aangesloten bij de in artikel 52 van de Landsverordening algemene verzekering bijzondere ziektekosten (P.B. 1996, no. 211) opgenomen maximumstraffen voor een soortgelijk strafbaar gesteld feit.

Artikel 14

Voor de in artikel 14 opgenomen maximumstraffen is aansluiting gezocht bij het bepaalde in artikel 372bis, onder 3°, van het Wetboek van Strafrecht van de Nederlandse Antillen.

Artikel 15

Overwogen is om ook het culpoos lekken van informatie strafbaar te stellen. In navolging van Nederland werd dit echter als een te vergaande maatregel gevonden. Hiermee zou immers ook het achteloos prijsgeven van geheime informatie in beginsel tot strafvervolging aanleiding kunnen geven. Zeker in de kleinschalige Curaçaose samenleving moeten ambtenaren en andere geheimhouders hun werk kunnen doen zonder angst dat bepaalde uitlatingen achteraf als achteloze geheimschending worden gekwalificeerd. Buiten het strafrecht om kan het culpoos schenden van de geheimhoudingsplicht in voldoende mate worden gesanctioneerd.

In samenhang met artikel 16, maakt artikel 15 het mogelijk dat als iemand opzettelijk geheime informatie lekt het voor de bewezenverklaring van het delict al voldoende zal zijn dat vastgesteld kan worden dat de verdachte het geheime karakter van de informatie redelijkerwijs had behoren te weten. Voor ambtenaren is dit criterium al snel aan de orde, omdat ambtenaren weten dat zij prudent met informatie die zij bij de uitoefening van de werkzaamheden verkrijgen, dienen om te gaan.

Willemstad,

